

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

marhaciklus csökkenő szakasza. Ez a csökkenés elsősorban Észak-Amerikában jelentkezik, bár kisebb mértékben az Európai Gazdasági Közösség országaiban is érződik. A sertések száma Nyugat-Európában és Észak-Amerikában 1977-ben szerényebb mértékben ugyan, de emelkedik, míg a kelet-európai országokban — itt is elsősorban Lengyelországban — nagymértékű csökkenéssel lehet számolni. A fontosabb juhhúsexportáló országok juhállománya 1977-ben jelentősen emelkedni fog, ami elsősorban a juh- és bárányhús, valamint a gyapjú stabil árának a következménye.

Az előrejelzések szerint a marhahústermelés csökkenése — a korábban jelzett szarvasmarhaciklus miatt — eltart 1977 végéig. A Szovjetunióban, valamint a kelet-európai országokban ugyanis a marha- és borjúhústermelés előreláthatóan a korábbi évek színvonalának megfelelően alakul. A juh- és bárányhústermelés viszont 1977-ben valamelyest csökkenni fog, tekintettel arra, hogy 1976-ban Ausztráliában — mint a legfontosabb juhhúsexportáló országban — jelentős szárazság okozta

veszteség volt. A baromfi-hús-termelésben elsősorban a Szovjetunióban és a kelet-európai országokban megkísérlik 1977-ben is fenntartani a korábbi évek magas növekedési ütemét.

Összességében megállapítható, hogy a világ húsforgalma 1977-ben előreláthatóan növekedni fog, bár aránya szerényebb mértékű lesz, mint 1976-ban volt. A húsforgalom alakulásában — elsősorban a marhahúsforgalomban — az EKG nagy intervenció készlete továbbra is korlátozó tényező marad, sőt nyomást fog gyakorolni a világpiaci árakra is. Az előrejelzések szerint ugyanis amíg az EKG a készleteit fel nem számolja, addig a Közös Piac országaiba marhahúst exportálni nem lehet. A korábbi évekhez hasonlóan 1977-ben is elsősorban a Szovjetunió és Lengyelország fog nagyobb tételben húsfelvásárlást eszközölni.

A hús világpiaci árának alakulása — elsősorban a marhahúst tekintve — 1977. év első félévében emelkedett, további emelkedés, illetve csökkenés az EKG készleteinek alakulásától függően következik be.

Pályi József

JAPÁN MEZŐGAZDASÁGA

Az 1975-ös pénzügyi évben a japán mezőgazdaság végérvényesen kilábalott az infláció okozta nehézségekből és 1973 óta ismét a fejlődés útjára lépett. A gazdasági életben bekövetkezett alapvető változás nagymértékben befolyásolta a mezőgazdasági termékek iránti igény, a munkaerő-vándorlás és a háztáji gazdaságok helyzetének alakulását.

*

A mezőgazdasági termékek termelői ára 1975-ben 13%-kal emelkedett, ugyanakkor a mezőgazdasági termelésben felhasznált anyagoknál 5,9%-os volt az áremelkedés, szemben az 1974. évi 25,7%-kal. A mezőgazdasági kereskedelmi index (mezőgazdasági termékek termelői árindexe osztva a mezőgazdasági termelésben felhasznált

anyagok árindexével, az 1970. évi 100-nak véve) jelentős növekedést mutatott, és 1976. január—március időszakban 106 volt.

Ilyen körülmények között 1975-ben — bár a mezőgazdasági népesség ugyanúgy, mint 1974-ben, 3%-kal csökkent — a háztáji mezőgazdasági termelésre fordított munkaidő nem csökkent, az élő munka termelékenysége azonban 6,1%-kal emelkedett. A bevetett földterület több mint 1%-kal nőtt 1974-hez képest. Az állatállomány — a sertés kivételével — is jelentősen emelkedett.

A hazai élelmiszer-szükséglet kielégítésében az önellátás aránya 1974-ben 72%-ra süllyedt, az 1960. évi 90%-ról. 1975-ben az önellátás aránya ismét emelkedett, 74% volt, ami elsősorban a bőséges rizstermelés következménye. (A rekord rizstermés következtében Japán rizstartaléka több mint 2,6 millió tonnára nőtt.)

1976-ban az állatállomány a várakozásnak megfelelően emelkedett és megkezdődött a kocaállomány növekedése is.

A mezőgazdasági termékek termelői árának emelkedése az 1976-os év közepéig állandó maradt, azután az év végéig fokozatosan csökkent.

*

1975-ben a rekord rizstermés és a mezőgazdasági termékek termelői árának emelkedése következtében a háztáji gazdaságok mezőgazdaságból származó jövedelme 1974-hez képest 24,2%-kal nőtt. Ezzel szemben a nem mezőgazdaságból származó jövedelem növekedése csak 12,1% volt.

1976-ban az áprilistól decemberig terjedő időszakban az előző év hasonló időszakához képest kismértékben (0,6%-kal) csökkent a mezőgazdasági jövedelem. A csökkenés fő okai, hogy a hideg időjárás miatt 10%-kal kevesebb volt a rizstermés, mint az előző évben; a termelői árak növekedése jelentősen lelassult.

Míg a vidéki lakosság fogyasztási színvonala a háztáji gazdaságok jövedelmének alakulása következtében 1974-ben 2, 1975-ben 5%-kal növekedett és magasabb volt, mint a városi lakosságé, addig 1976-ban csak 1,2%-kal nőtt, szemben a városi lakosság fogyasztásának 3,4%-os növekedésével.

*

Az 1973-as gazdasági visszaesés és az ár-emelkedések következtében csökkent Japánban az élelmiszer-fogyasztás és csak 1975-ben nőtt ismét, 1,5%-kal az előző évihez képest. E kismértékű növekedés ellenére — a fogyasztás szerkezetének módosulása miatt — 1975-ben az 1 főre jutó napi kalóriamennyiség 19-cel csökkent.

1960-tól kezdve igen gyors változás indult meg az élelmiszer-fogyasztás szerkezetében. Amíg 1960-ban az elfogyasztott gabonafélék kalóriatartalma az összes kalória-fogyasztás 62,8%-át tette ki, addig 1973-ra ez az arány 47,6%-ra csökkent. A hús-, tej- és tejtermék-fogyasztás növekedése az 1965–1970-es évek átlagában 11,4, illetve 6,3%-os volt. 1975-ben ugyan-ezen termékek fogyasztásának növekedése már csak 5,3 illetve 2,9% volt. Várható, hogy a fogyasztási többletkiadások továbbra is a magas fehérjetartalmú élelmi-

szerek felé irányulnak, de e termékek fogyasztásának növekedése lassúbb lesz, mint az elmúlt években volt. Ennek alapvető okai: a gazdasági visszaesés és az, hogy a japán lakosság átlagos élelmiszer-fogyasztása már bőséges és táplálkozási színvonala is magas. Az élelmiszer-fogyasztás szerkezetének lassúbb változása közvetlenül befolyásolja az élelmiszerek iránti keresletet. Ennek megfelelően meg kell találni azt az irányítási rendszert, amely lehetővé teszi a mezőgazdasági termelés kívánt ütemű és összetételű fejlődését.

*

1960 és 1970 között a japán mezőgazdaság bruttó termelési értéke évente 2,3, munkatermelékenysége 6,4%-kal nőtt, annak ellenére, hogy a mezőgazdasági népesség ebben az időszakban évi 3,8%-kal csökkent. 1970 és 1973 között igen magas volt a mezőgazdasági munkaerő-elvándorlás mértéke (8,5% évente), aminek következtében a termelés csökkent. 1974-től enyhült Japánban a munkaerő kereslet — kínálat feszültsége, így a mezőgazdasági népesség csökkenése lassult.

1974-től a mezőgazdasági háztartások biztos mellékfoglalkozással rendelkező családtagjai általában megtartották, az időszakos mellékfoglalkozással rendelkezők viszont zömében feladták mellékfoglalkozásukat. Míg 1974 januárjában a mezőgazdasági háztartások 8,8 millió tagjának volt mellékfoglalkozása, addig 1976 januárjában már csak 8,25 milliónak. Ugyanebben az időszakban a teljes állású mezőgazdasági családok száma 20 000-rel nőtt. A megélénkült termelési kedv első sorban a rizstermelés és az állattenyésztés növekedésében mutatkozott meg.

*

1974 óta újabb gazdasági fellendülés korszakába lépett Japán, bár még nem fokozódnak kellő mértékben a magánjellegű nagyüzemi beruházások. 1975-ben a bruttó mezőgazdasági állótekeképzés aránya a nemzeti bruttó állótekeképzésben 46%-ra ugrott, az előző évi 16%-ról. A gazdasági növekedéshez a mezőgazdaság nagy arányban járul hozzá, és ennek hatása az egész gazdasági életre kedvező.

Magyar György